

גיליון הורים האזינו

מתחילים שנה מ"בראשית" עם חוברת "המלמד" למעוניינים לרכוש את החוברת הראשונה מתוך חמישה על פרשיות חומש בראשית ללימוד שיטתי, חוויתי ומעמיק על סדר פרשות השבוע (לדפי דוגמא מהחוברת לחצו כאן) בחוברת- תקציר הפרשה, מדרשים, חלוקה לתתי נושאים, שאלות ברמות שונות, תשבץ, תפזורת ואתפ"ש לכל פרשה, 152 דפי כרומו צבעוניים. חוויה לכל ילד!!! הכנה לפרשת שבוע כל השבוע. להזמנות טלפוניות 0508882482, או לחצו כאן ניתן לצפות בהסכמות לחוברת להקדשת הגיליונות ותרומה למפעל לחצו כאן

הורים ומורים יקרים,

השבת אנו נקרא את השירה הידועה: שירת "האזינו". שירת "האזינו" נאמרת ביום מותו של משה רבנו בז' באדר (יחד עם פרשת וילך ופרשת "וזאת הברכה) והיא מהווה שירה נבואית על חסדי ה' לעם ישראל מהתהוותו לעם במצרים, לכתו במדבר והעתיד הצפוי להם לטוב ולמוטב. משה רבנו פונה אל השמים והארץ שיהיו עדים לברית הנכרתת ומוכיח את עם ישראל על התנהגותם עוד בימי חייו וגם לעתיד. למרות הפרות הברית כפיות-הטובה של בני-ישראל, בבחינת "וישמן ישורון ויבעט", העונשים שבאים על עם ישראל והסתר הפנים של הקב"ה, עדיין הקב"ה שומר לנו את הברית ומנחם את עם ישראל שיהזור בתשובה ובסוף השירה "הרנינו גוים עמו ונקם ישיב לצריו וכפר אדמתו עמו". הקב"ה מצווה את משה רבנו לעלות על הר נבו ולראות את ארץ ישראל. לגיליונות מצורפים שלושה סיפורים. גמר חתימה טובה לכם ולכל בית ישראל.

סיפור א' לשולחן שבת

כתוב בשירת "האזינו" – "הצור תמים פעלו פי כל דרךיו משפט..... צדיק וישר הוא". צריכים אנו לדעת כי הקב"ה מנהיג את עולמו לא במשפט בשר ודם עפ"י מה שרואים בעיניים, אלא הקב"ה רואה ללב ולשנים קדימה ולכן כל גזירה על האדם לוקחת בחשבון את המחשבות והמעשים שהיו לאדם. לעיתים העונש הוא שכרו של האדם לחנך אותו בעולם הזה ולעיתים הייסורים ממרקים אותו כדי לקבל השכר לעתיד לבא. אם היינו יודעים את השכר העצום היינו כמהים לייסורים... משל למה הדבר דומה?

ליהודי ששכר דירה משר העיר, וכל חודש שילם 500 דולר. כשהשר נסע, מינה שונא ישראל כמופקד על עסקיו. משהגיע יום התשלום שלח ה"עוזר" לומר ליהודי להגיע מיד עם כל הכסף בתחילת החודש. היהודי חשש להסתבך עם הממונה, רץ להשיג את הכסף אך למרות כל מאמציו עדיין חסרו מאה דולר, בליט ברירה שילם רק 400 דולר והבטיח להשלים עוד באותו השבוע. הממונה קפץ על ההזדמנות ופסק להלקותו מכה אחת בעבור כל דולר שחסר, סה"כ 100 מכות. שבור ורצוף הגיע היהודי לביתו והתאונן על מר גורלו בפני רעייתו. זו ניחמה אותו ועמדה בתוקף להכריחו לספר לשר לכשיגיע... כשהגיע השר החליט היהודי לספר לו את הבושה והכאב שעבר. כעס השר וציווה על כל מכה שקיבל היהודי יקבל מהממונה מאה דולר, ומכיון שיש לו בית בשווי 200 אלף דולר חצי מהבית יירשם על שם היהודי... חזר היהודי וסיפר לאשתו כשארשת עצב על פניו. שאלה אשתו: יש לנו חצי בית, על מה אתה עצוב ??? אמר לה: אם היו חסרים לי 200 דולר כל הבית היה שלי... כן הוא הנמשל, אם היהודי הולך בדרך ה' ו"זוכה" לייסורים, אז יכול לדעת שכגודל הייסורים כך גודל השכר. מעובד מאתר <http://dvar-tora.co.il>

סיפור ב' לשולחן שבת

ידועה השאלה "מדוע צדיק ורע לו רשע וטוב לו?" . האם זוהי ההנהגה הראויה של הקב"ה? נקרא בפרשתנו את הפסוק "פי כל דרךיו משפט אל אמונה ואין עול". נלמד על הנהגת הקב"ה המגיעה כך גם לאדם הפרטי וגם לציבור כפי שנראה בסיפור המובא בגמרא על רבי יהושע בן לוי שביקש מהקב"ה שילמדהו דרכיו ויבאר לו מדוע צדיק ורע לו רשע וטוב לו. יום אחד נתגלה לו אליהו הנביא. ביקש ממנו רבי יהושע בן לוי רשות ללכת עמו ולראות כיצד הוא מבצע את שליחות הקב"ה, אולי על ידי זה יזכה להבין דרכי ה' והשגחתו בעולם. הסכים אליהו הנביא למלא מבוקשו אולם בתנאי אחד. וכך אמר לו: "הואיל ובלכתך עמי תראה דברים רבים

שירגיזו אותך ולא תוכל לסבול אותם, עליך להתחייב מראש שלא תטרידני בשאלותיך. ביום שבו תשאל אותי על מעשי, ניפרד זה מזה". קיבל רבי יהושע בן לוי את התנאי והשנים יצאו לדרך,

לפנות ערב הגיעו אל צריף עץ ישן, לידו ראו פרה אחת, בהתקרבתם אל הצריף יצאו לקראתם בעל הבית זקן וזקנה והפצירו בהם שילוונו אצלם. המארחים השתדלו להטיב עמם כמיטב יכולתם, אף שהעונוי ששרר בביתם היה גדול. למחרת לפני צאת האורחים את הבית, עמד אליהו והתפלל. ומה גדולה הייתה תדהמתו של רבי יהושע בן לוי כאשר שמע שאליהו מבקש בתפילתו שה' ימית את הפרה היחידה של בעל הבית. עוד לא הרחיקו ללכת וכבר שמעו את קול בכיה של הזקנה: "הוי פרטנו היחידה, אוי ואבוי לנו!"

לפנות ערב הגיעו לביתו המפואר של עשיר. דפקו בדלת-אך איש לא פתח להם. אמר אליהו: אולי לא שמעו אותנו, הבה ונכנס. נכנסו וראו את בעל הבית ואשתו יושבים ליד שלחן ערוך בכלים יקרים ובל מיני מטעמים ערבים. מסביבם עמדו עבדים ושפחות לשרתם. כשראה אותם בעל הבית, לא ברכם לשלום ולא הזמינם להשתתף בסעודתו. בכעס רב הפנה ראשו מהם, ואמר לאשתו: "מי הכניס קבצנים טרדנים אלו? צריכים לדאוג שהדלת תהיה נעולה לבל יחדרו לביתנו יצורים כאלה!"

בעל הבית שגם בדרך כלל היה רע לב וקמצן, כעוס היה במיוחד ביום ההוא. כיוון שאחד מקירות ביתו התמוטט, הזמין בנאים שיבואו לבנותו. הבנאים לא באו. כאשר ביקשו האורחים רשות ללון בביתו נעתר להם בקושי רב, והרשה להם לשבת על ספסל אבן שבחצר מאחורי הבית. לא נתן להם מאומה לאכול ולשתות. למחרת האיץ רבי יהושע בן לוי באליהו לעזוב את הבית. אליהו הסכים, אך שיתפללו קודם צאתם לדרך, כדי שלא יצטרכו להתפלל בדרך. ושוב שמע רבי יהושע בן לוי דברי תפילה תמוהים יוצאים מפי אליהו. מה ביקש אליהו מאת ה'? שיעשה נס והקיר ההרוס בביתו של העשיר ייבנה מיד. ואמנם בין רגע קם הקיר והיה שלם כמקודם. גם הפעם התאפק רבי יהושע בן לוי ולא שאל כלום.

שוב הלכו כל היום. בערב עם חשיכה הגיעו לעיר הגדולה. "נלך לבית הכנסת, אמר אליהו, אולי מישוהו מהמתפללים יזמינו להתארח בביתו". נכנסו השניים לבית הכנסת וראו שהוא יפה ומהודר. ניכר היה בעליל כי אנשי העיר הזאת עשירים מופלגים. כל אחד מהם ישב על מקומו המיוחד לו לפי כבודו, והקפיד ששום אדם זר לא יעיז לשבת על מקומו. נדחקו השנים לאיזו שהיא פינה, והמתינו שם עד אחרי תפילת ערבית. הבחין בהם אחד המתפללים ואמר לחברו: "ראה שוב באו עניים מי יאכילם הפעם?" וחברו ענה: "אין צורך להזינם הביתה מספיק להביא להם מעט לחם, מלח ומים לבית הכנסת". גם יתר המתפללים לא שמו לבם לאורחים העניים, אף אחד לא הזמינם ולא כיבדם. הסתפקו בכך שנתנו לשמש כמה פרוטות כדי שיקנה לחם עבורם. הבוקר אור. לאחר לינה בבית הכנסת ותפילת שחרית, קמו האורחים ונפרדו מאנשי העיר. ואליהו מברכם: "יהי רצון שתהיו כולם ראשים וחשובים". חרה הדבר מאוד לרבי יהושע בן לוי ומאוד השתוקק לשאול את אליהו לפרש הדבר, אך זכור זכר את התנאי שאסר עליו לשאול. טרם שקעה השמש והנה הגיעו לעיר אחרת. ראו אותם אנשי העיר, קיבלו אותם בשמחה וכבוד, הכניסו לבית גדול ונוח, הביאו להם ממיטב המאכלים והמשקאות, וישבו יחד עמם לשמוח באורחים שנזדמנו להם, בבוקר כשנפרדו מהם התפלל עליהם הנביא וברכם: "יהי רצון שלא יתן להם הקב"ה אלא ראש אחד בלבד."

לא יכול היה רבי יהושע בן לוי לשאת עוד את הנהגתו המוזרה של אליהו מבלי הבין את פישרה כאשר יצאו מהעיר נעצר ופנה אל אליהו בדברים ואמר לו: "לא אוכל לראות מעשים משונים כאלו, על הטובים אתה מתפלל שהיה להם רע ועל הרעים להיפך שיהיה להם טוב, הודעני נא מה פשר מעשיך."

ענה לו אליהו הנביא: "הואיל והפרת את התנאי שהיה בנינו, מעתה עלינו להפרד, אך בטרם אעזבך אפרש לך את מעשי. ידעתי כי נגזר על אשתו של העני שאירח אותנו למות למחרת היום, לכן התפללתי אל ה' שהיא תשאר בחיים, ובמקומה תמות הפרה. אמת שהיה להם צער גדול כשראו את פרתם היחידה מתה, אך חשוב נא, כלום לא היה האיש נותן בשמחה כל אשר לו, כדי להציל את אשתו? זאת ועוד, אשה טובה וחרוצה זו תביא לו עוד הרבה אושר וכעבור זמן מה גם יזכו לחות בטוב ובנעימים ואז לא יצטערו על הפרה. הקמצן העשיר לא ידע שמתחת לקיר ההרוס טמון אוצר גדול של זהב. לו בנה בעצמו את הקיר היה מוצא עושר זה, עכשיו שנעשה לו נס והקיר נבנה עליו, לא ימצאהו עוד לעולם ולא רק זאת, אלא בקרוב יפול שוב הקיר הזה ולא יבנה עוד כי העשיר יהיה טרוד בדאגות רבות ולא יוכל לחשוב על תיקון ביתו.

על האנשים הגאוותנים התפללתי שכולם יהו ראשים, ומימלא יריבו ביניהם, כי אף אחד לא ירצה לוותר לרעהו וירצה בעצמו להיות ראש העיר. וכך לא יהיה שלום ביניהם ולא תהיה ברכה שרויה במעשיהם, ואילו את אנשי העיר שקבלו אותנו יפה אותם ברכתי שהיה להם רק ראש עיר אחד. שכולם יסכימו לבחור באיש הטוב ביניהם ועל ידי זה יחיו בשלום ובנחת בהנהגתו. ועתה שים נא אל לבך, שדרכי ה' נסתרות המה, ולא כל מה שנראה לך טוב, הוא טוב באמת, ולא כל מה שנראה לך רע הוא רע באמת.

סיפור ג' לשולחן שבת

מובא בפרשת "האזינו" - "צִרְפָּה פְּמָטָר לְקָחִי כְּשֶׁעִירַם עָלַי דָּשָׂא וְכָרְבִּיבִים עָלַי עֲשׂוּב" ולמדנו "כִּי לְקַח טוֹב נִתְּמַי לְכֶם" זו התורה הקדושה "...תִּזְכְּרֵנִי אֶל תַּעֲזֹבוּ"

מבואר בספר 'ובחרת בחיים' שהתורה נמשלה לגשם – מטר. כשם שכשהגשם יורד לא רואים מיד את הפירות, כך בתורה את ההצלחה לא רואים מיד. וכמו שמטר שיורד לא צומח עד שמעבדים את האדמה, כך קודם צריך לטרוח בתורה ולאחר מכן רואים הצלחה.

משל למה הדבר דומה:

לאדם מהעיר הגדולה שמעולם לא ביקר בכפר ולא ידע עבודת אדמה מהי. והנה הזדמן לו לבקר אצל חבירו מהכפר, הלך עמו והנה הוא רואה שחבירו לוקח זרעים וזורע באדמה ולוקח נטיעות של עצים ונוטע. שאל אותו: "מה זה?", מה אתה עושה?! מדוע אתה קובר את הזרעים הטובים הללו באדמה לא חבל?! הכפרי הבין מיד עם מי יש לו עסק ואמר לו בסבלנות: "אני עכשיו זורע ונוטע אבל בהמשך הכול כאן יגדל ויהיה כאן פירות וירקות..."

מה אתה אומר - התפלא העירוני - "לי גם יש שטח אדמה ליד הבית - תן לי בבקשה כמה זרעים ואני אזרע וגם לי יצמח..." הכפרי נתן לו... הלך העירוני זורע את הזרעים ליד ביתו וגם השקה אותם, הביא כיסא נוח ושמייה והתיישב ליד הזרעים והמתין לראות מתי הם יצמחו... לאחר שחזכה במשך שש שעות, התרגז מאוד ואמר בכעס: "הכפרי שיקר עלי, אין כאן כלום, לא יצמח גם שום דבר שהרי חיכיתי שש שעות רצופות ואני לא רואה שום שינוי!"... מיד נסע לכפרי ובפנים זעופות מאוד הוכיחו על כך שרימהו...

הכפרי הביא לו כוס מים, ואמר לו: "תירגע בבקשה כשאמרתי לך שבהמשך זה יגדל לא התכוונתי שהיום זה יגדל אלא במשך הזמן... ייקח לזה קצת זמן אבל בעזרת ה' זה יגדל לבסוף..." והנמשל אדם חוזר בתשובה והולך ללמוד תורה והוא רוצה וחושב שמיד הכל יסתדר ולא יהיו צרות ובעיות והוא מיד יבין הכל... אבל הוא מתאכזב ורואה שלא כל כך הולך והוא עלול להתייאש (כאותו עירוני שהתאכזב שלא צמח כלום בשש שעות...) ולכן באה התורה הקדושה ואומרת: "יערוף כמטר לקחי" - כמו שהגשם היורד על האדמה לא מצמיח מיד אלא זהו תהליך של זמן... כך האדם שהחל בלימוד התורה יחכה בסבלנות כי כל ההתחלות קשות אבל אחר כך קוצרים את הפירות...

מתכוננים לפרשה תשובות לשאלות:

שירת האזינו (לב, א"מג)

פרשת השבוע שעבר "ויגדל" הסתיימה בהכנות לקראת ברית העדות בין הקב"ה לעם ישראל. הברית היא שירת האזינו המפורסמת. השירה כתובה בצורה מיוחדת בספר התורה "אריח על גבי אריח" בשני טורים צרים. בגלל חשיבותה הרבה של שירת האזינו, בזמן בית המקדש היו מחלקים את השירה לשישה חלקים ובכל שבת, בזמן הקרבת קורבן המוסף של שבת, היו קוראים אחד מהחלקים, ולאחר שש שבתות היו מתחילים מחדש. נלמד על הברית הנכרתת בפרשה.

1. את מי לוקח משה רבנו כעדים לכריתת הברית בין הקב"ה לעם ישראל? (לב, א) השמים והארץ
2. מדוע משה רבנו מעיד את השמים והארץ בברית (שתי סיבות)? (רש"י לב, א) שאני מתרה בהם בישראל, (א) ותהיו אתם עדים בדבר שכך אמרתי להם (ב) שאתם תהיו עדים, וכן ותשמע הארץ. ולמה העיד בהם שמים וארץ, (ג) אמר משה, אני בשר ודם למחר אני מת, (ד) אם יאמרו ישראל לא קבלנו עלינו הברית מי בא ומכחישם, לפיכך העיד בהם שמים וארץ, עדים שהם קיימים לעולם, ועוד שאם יזכו יבואו העדים ויתנו שכרם, הגנף תתן פריה והארץ תתן יבולה והשמים יתנו טלם, ואם יתחייבו, תהיה בהם יד העדים תחלה, ועצר את השמים ולא יהיה מטר והאדמה לא תתן את יבולה (דברים יא, ז), ואח"כ ואבדתם מהרה (שם) על ידי האומות

מובא במדרש תנחומא מדוע דווקא העיד משה רבנו את השמים והארץ: "לפי שהם קיימים לעולם, וישראל קיימים לעולם, לךף הזמינם לעדות, שיקימו ישראל התורה והמצוות. ואם חס ושלום יבטלו, יד העדים תהיה בהם בראשונה להמיתם. כתיב: ועצר את השמים ולא יהיה מטר והאדמה לא תתן את יבולה"

מדרש תנחומא מלמד אותנו על גדולתו של משה רבנו ושואל המדרש: "אמר ישעיה (הנביא), "שמעו שמים והאזינו ארץ" מה ראה ישעיהו לומר, שמעו שמים... משה אמר, האזינו השמים. וישעיהו אמר, שמעו שמים והאזינו ארץ. אמר רבי עקיבא, מלמד, בין שאמר משה את התורה, בשמים היה, והיה מדבר עם השמים כאדם שמדבר עם חברו, שאמר, האזינו השמים. וראה את הארץ וחוקה ממנו, ואמר, ותשמע הארץ. אבל ישעיהו שהיה בארץ וראה שמים רחוקים ממנו, התחיל לומר, שמעו שמים, ואחר כך, והאזינו ארץ, שהיתה קרובה אליו. (לב, א)

3. משה רבנו מתפלל שדברי הברית יתקבלו באהבה וברצון בעם ישראל. עפ"י הפירוש לפסוק "יערוף כמטר לקחי" מה הקשר בין המטר לתורה? (רש"י לב, ב) זו היא העדות, שתעידו (ה) שאני אומר בפניכם תורה שנתתי לישראל שהיא חיים לעולם, כמטר הזה שהוא חיים לעולם (ספרי שו.) כאשר יערפו (ו) השמים טל ומטר
4. למה המשיל משה את התורה ל"טל" אחרי שהמשילה ל"מטר"? (רש"י לב, ב) תזל כטל. שהכל שמחים (ז) בו, לפי שהמטר יש בו עצבים לבריות (ס"א יש עצבים בו), כגון הולכי דרכים ומי שהיה בורו מלא יין (ספרי שו.):
5. משה רבנו פותח בתיאור גדלות הקב"ה וחוזקו ואף על פי כן "תקמו פעולו" ומשלים שכר טוב לצדיקים לעולם הבא ולרשעים בעולם הזה. ולמרות זאת עם ישראל חוטא. מה פירוש הכתוב "אל אמונה ואין עול" (רש"י לב, ד) לשלם לצדיקים צדקתם לעולם הבא, (מ) ואע"פ שמאחר את תגמולם, סופו לאמן את דבריו, אף לרשעים משלם שכר צדקתם (ג) בעולם הזה:
6. משה רבנו מצווה אותנו ללמוד את העבר שלנו ולשואל את הזקנים כיצד הקב"ה הוציא אותנו ממצרים ורומם אותנו במדבר: "זכר ימות עולם (כל מה שהיה מבריות העולם) בינו שנות דר ודר שאל אבידו ויגדל ויגדל ויגדל ויאמרו לו". הקב"ה שמר על עם ישראל והביא אותם לכניסה לארץ. כתוב בפסוק "בינו שנות דר ודר". על מעשיהם של מי צריך ללמוד? הרי כבר נאמר "זכר ימות עולם" (רש"י לב, ז) דור אנוש שהציף עליהם מי אוקינוס, ודור המבול ששטפו. דבר אחר, לא נתתם לבבכם על (ה) שעבר, בינו שנות דור ודור, להכיר להבא, שיש בידו להיטיב לכם ולהנחיל לכם ימות המשיח והעולם הבא:

המלמד

מתכוננים לפרשה

גיליון להורים

פרשת האזינו

www.Parashatshavua.com

7. כתוב על הקב"ה שמצא מציאה: "מִצְאָהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר", מהי אותה "מציאה" (רש"י לבי), אותם מצא לו נאמנים בארץ המדבר, שקבלו עליהם תורתו ומלכותו ועולו, מה שלא עשו ישמעאל ועשו, שנאמר וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן
8. כתוב בפס' "מִצְאָהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר וּבְתַהוֹ יַלְל יִשְׁמֹן", מה הפירוש "ובתהו ילל ישמון", מהו "ישמן" ומה השבח כאן לעם ישראל? (רש"י לבי), ארץ ציה ושממה, מקום יללת תנינים ובנות יענה, אף שם נמשכו אחר האמונה, ולא אמרו למשה היאך נצא למדברות מקום ציה ושממון, כענין שנאמר לכתך אחרי במדבר (ירמיה ב, ב):
9. משה רבנו ממשיך את שמירת ה' על עם ישראל "כְּנֶשֶׁר יַעִיר קִנּוּ עַל גִּזְלָיו יִרְחַף....", מה הפירוש "כְּנֶשֶׁר" למה המשיך את ה' לנשר כאן? (רש"י לבי), נהגם ברחמים ובחמלה, (פ) כנשר הזה, רחמני על בניו ואינו נכנס לקנו פתאום, עד שהוא מקשקש ומטרף על בניו בכנפיו בין אילן לאילן, בין שוכה (צ) לחברתה, כדי שיעורו בניו ויהא בהם כח לקבלו:
10. מה הפירוש "יעיר קנו" (רש"י לבי), יעורר בניו
11. כתוב בפס' "יִפְרֹשׁ כְּנָפָיו יִקְחֵהוּ יִשְׂאֵהוּ עַל אֶבְרָתוֹ", מה מיוחד בדרך לקיחת הנשר את בניו? (רש"י לבי), כשבא ליטול ממקום למקום, אינו נוטל ברגליו כשאר עופות, לפי ששאר עופות יראים מן הנשר, שהוא מגביה לעוף ופורה עליהם, לפיכך נושאן ברגליו מפני הנשר, אבל הנשר אינו ירא אלא מן החץ, לפיכך נושאן על כנפיו, אומר, מוטב שיכנס החץ בי ולא יכנס בבני, אף הקב"ה, ואשא אתכם על כנפי נשרים (שמות יט, ד), כשנסעו מצרים אחריהם והשיגום (חונים) על הים, היו זורקים בהם חצים ואבני בליסטראות, מיד ויסע מלאך האלהים וגו' ויבא בין מתנה מצרים וגו' (שם יד, יט.כ):
12. התורה מתארת את השפע הגדול שנתן הקב"ה לעם ישראל: "וַיֹּאכַל תְּנוּבַת שְׂדֵי וַיִּנְקְהוּ דְבַשׁ מִסְּלַע וַיִּשְׁמֹן מִחֲלֹמִישׁ צֹר, חֲמַת בְּקָר וְחֵלֶב צֹאן ...". כיצד מתנהג עם ישראל? השלימו: " וַיִּשְׁמֹן _____ שְׁמֵנָת _____ וַיִּשֶׁשׂ אֶלּוֹק עֲשָׂהוּ...." (לב, טו) וַיִּשְׁמֹן יִשְׂרוּן וַיִּבְעֹט שְׁמֵנָת עֲבִית כְּשִׁית וַיִּשֶׁשׂ אֶלֹהֵי עֲשָׂהוּ
13. ב"תמורה" לחסד הגדול שעשה הקב"ה עם עם ישראל, עם ישראל עובדים עבודה זרה שאפילו הגוים לא היו רגילים לעשות כ"כ רע " וַיִּבְחָחוּ לְשִׁדִּים ... לֹא יָדְעוּם חֲדָשִׁים מִקֶּרֶב בָּאוּ ...". מה עושה הקב"ה בגלל ההתנהגות של עם ישראל? (לב, כ) וַיֹּאמֶר אֱסִתֶּיֶה פָּנֵי מַדָּם אֲרָאָה מָה אַחֲרֵיהֶם
14. התורה מתארת את העונשים שמגיעים עלינו ברגע שהקב"ה עוזב אותנו ולא משיג עלינו. עם ישראל חוזר להיות כעם ככל העמים ומקבל הן עונשים "טבעיים" והן מלחמות עם הגוים שמנצלים זאת ומכים בעם ישראל ככבשה בין שבעים זאבים "אֶסְפָּה עֲלֵימוּ רְעוֹת....מִזֵּי רֶגֶב וּלְחִמֵי רֶשֶׁף וְקֶטֶב מְרִירי.....מִחוּץ תִּשְׁכַּל חֶרֶב וּמִחֲדָרִים אֵימָה...". הגוים חושבים שהניצחון מגיע בזכותם ובזכות אליליהם ולא מבינים שהקב"ה עשה זאת: "פֶּן יֹאמְרוּ יָדְנוּ רָמָה וְלֹא ה' פָּעַל כָּל זֹאת"..... "לו חֲכַמְנוּ יִשְׁפִּילוּ הַגּוֹיִם הַנְּלֻחִים בָּנוּ).... יְבִינוּ לְאַחֲרֵיהֶם" שהרי בברכות בפרשת "בְּחֻקֵּי" נאמר: "וַיִּדְרְפוּ מִמֶּם חֲמִשָּׁה מֵאָה וּמֵאָה מִמֶּם רָבְבָה יִדְרְפוּ". איזו קללה הפוכה מובאת בפרשה שיותר גדולה מהברכה? (רש"י לב, כט) אֵיכָה יִרְדֹּף אָחָד אֶלְפֵי וּשְׁנָיִם יְנִיסוּ רַבְבָּה עֲפֹי פִירוּשׁ רִשִׁי לְפִסּוֹק "כִּי לֹא כְצוּרְנוּ צוּרִים....", היו צריכים אויבי ישראל להבין שמתרחש משהו לא טבעי בניצחון על עם ישראל. מהו? (רש"י לב, לא) כל זה היה להם לאויבים להבין, שהשם הסגרים ולא להם ולא להיהם הנצחון, שהרי עד הנה לא יכלו כלום אלהיהם כנגד צורנו, כי לא כסלענו סלעם,
16. למרות שהקב"ה נתן את עם ישראל ביד הגוים, הגוים התאכזרו על עם ישראל הרבה יותר ממה שהיה צריך והקב"ה מבטיח שכל הרעה שעשו לעם ישראל "הֲלֵא הוּא כְּמִסַּע עֲמֹדֵי". מה משמעות הכתוב? (רש"י לב, לד) כתרנו, כסבורים הם ששכחתי מעשיהם, כולם נגזזים ושמורים לפני:
17. משה רבנו מלמד אותנו את ההבדל בין עם ישראל הצדיקים שאף על פי שחוטאים, לא יורדים למדרגה של הגוים הרשעים: שעליהם נכתב " כִּי מִנְּפֶן סָדֵם גִּפְנָם וּמִשְׁדָּמוֹת עֲמֹרָה (לפי שמעשיהם מעשה סדום ועמורה) עֲנָבְמוּ עֲנָבֵי רוּשׁ אֲשֶׁכְּלַת מִרְדַּת לְמוֹ (עשב מר ומשקה מר ראוי להם, לפי מעשיהם פורענותם) " והקב"ה עתיד להיפרע מהם "יָדֵי אֲשִׁיב נֶקֶם לְצַרִּי, וְלִמְשַׁנְאֵי אֲשֶׁלָּם". השלימו: " הֲרַנְּנוּ _____ (לאותו הזמן ישבו האומות את ישראל, ראו מה שבחה של אומה זו, שדבקו בהקב"ה בכל התלאות שעברו עליהם ולא עובדו) כִּי דָם עֲבָדְיוֹ יִקּוּם _____ וְכַפֵּר אֲדָמָתוֹ עִמּוֹ (לפי שמעשיהם ארצו מתנחמת) (לב, מג) ... גוֹיִם עִמּוֹ, וְנֶקֶם יִשִּׁיב לְצַרִּיו וְכַפֵּר אֲדָמָתוֹ עִמּוֹ

הצווי האחרון של משה לעם ישראל (לב, מד-מו)

1. משה רבנו לא אומר את השירה לבדו: "וַיִּדְבֹר אֶת כָּל דְּבָרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת בְּאָזְנֵי הָעָם הוּא וְהוֹשִׁיעַ בֶּן נוֹן", יהושע משתתף עם משה בדברי השירה שהיה זה יום פטירתו של משה ונטלה רשות מזה ונתנה לזה. מדוע נקרא כאן יהושע בשם "הוֹשִׁיעַ"? (רש"י לב, מד) .. ולמה קוראו כאן הוֹשִׁיעַ, לומר שלא זחה דעתו עליו, (כ) שאע"פ שניתנה לו גדלה, השפיל עצמו כאשר מתחלתו (ספרי שלד):
2. כיצד מתאר משה את החיבור בין עם ישראל לתורה? השלימו: "כִּי הוּא _____ וּבְדָבָר הַזֶּה _____ עַל הָאֲדָמָה" (לב, מז) כִּי הוּא חֲיִיכֶם וּבְדָבָר הַזֶּה תִּפְּרְאוּ יָמִים עַל הָאֲדָמָה

על הפסוק "כִּי הוּא חֲיִיכֶם...." למדנו את המדרש: " פעם אחד גזרה מלכות יון שמד על ישראל שלא יעסקו בתורה. הלך רבי עקיבא וחבריו ועסקו בתורה. בא פפוס בן יהודה ומצאו, ואמר לו: הרי אתה מסתכן בעצמך שאתה עובר על גזירת המלך. אמר לו רבי עקיבא: אמשול לך משל למה הדבר דומה? לשועל שהיה מהלך על שפת הנהר, ראה שם דגים רצים ומתחבאים. אמר להם: בואו ולכו אצלי ואטמין אתכם בנקיקי הסלעים ואל תתייראו. אמרו לו: ואתה הוא שאומרים עליך שאתה פקח שבחיות? אין אתה אלא טיפש. כל חיינו אינו אלא במים, ואתה אומר לנו, עלו ליבשה. ומה במקום חיותינו אנו מתייראין, במקום מיתתנו על אחת כמה וכמה! ואף אנו כל חיינו אינו אלא בתורה, דכתיב: כי היא חייך ואורך ימך (דברים ל כ). ואתה אומר, מסתכן אתה בעצמך? לימים מועטים נתפסו שניהם. אמר לו פפוס לרבי עקיבא: אשריך שנתפסת על דברי תורה. אוי לו לפפוס, שנתפס על דברים בטלים (תנחומא פרשת יתבא)

ציווי אחרון למשה (לב, מחיב)

1. משה מסיים את השירה והקב"ה מצווה את משה לעלות אל "הר הקב"ה". איזה שם נוסף יש להר? (לב, מט) הר נבו
2. מדוע הקב"ה מצווה את משה לעלות אל ההר? (לב, מט) וְרָאָה אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְאֶחָזָה
3. הקב"ה מודיע למשה שלאחר שיראה את ארץ ישראל הוא ימות כשם שמת אהרון. מה הסיבה שמשה רבנו לא נכנס לארץ עפ"י הכתוב בפרשה? (לב, נא) עַל אֲשֶׁר מָעַלְתֶּם בִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִי מְרִיבֶת קֹדֶשׁ

מבאר לנו רש"י, כפי שלמדנו על חטאם של משה ואהרון: "על אשר לא קדשתם אותי. גרמתם לי שלא אתקדש, אמרתי לכם "וְדַבַּרְתֶּם אֵל הַסֵּלַע" , והם הכוהו, והוצרכו להכותו פעמיים, ואילו דברו עמו ונתן מימיו בלא הכאה, היה מתקדש שם שמים, שהיו ישראל אומרים, ומה הסלע הזה שאינו לשכר ולא לפורענות (בגליל שדוא רומם), אם זכה אין לו מתן שכר, ואם חטא אינו לוקה, כך מקיים מצות בוראו, אנו לא כל שכן "